

SPRÁVNÍ SOUDNICTVÍ

ŘÍZENÍ PŘED SPRÁVNÍMI SOUDY

Právnická fakulta MU Brno

listopad 2009

zpracoval: Petr Průcha

FUNKCE A SYSTÉM SPRÁVNÍHO SOUDNICTVÍ

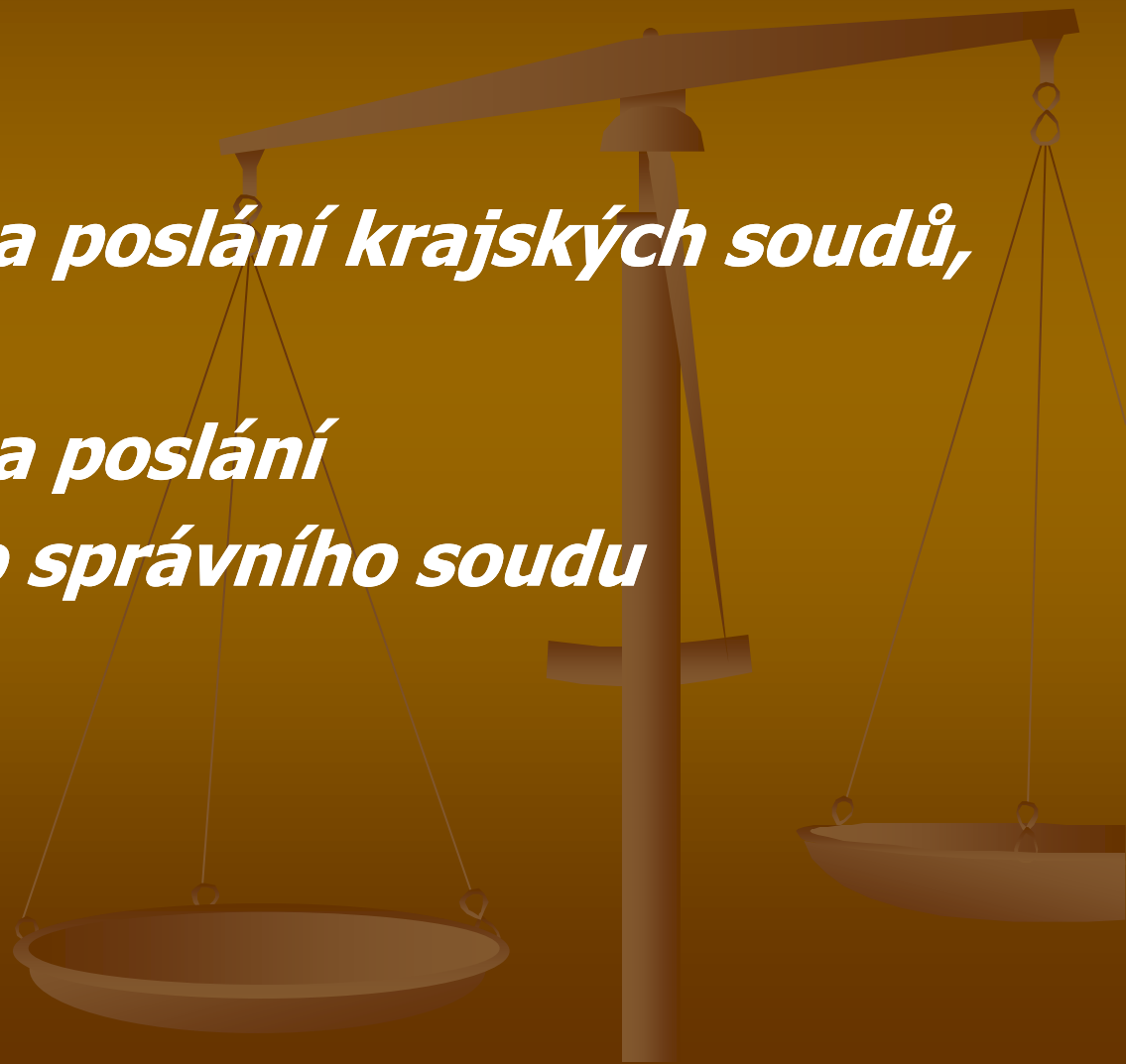
2.2.2.1 *Funkce správního soudnictví*

2.2.2.2 *System soudní kontroly veřejné správy, právní úprava (správní soudnictví v širším či funkčním slova smyslu)*

- *správní soudnictví – v organizačním, či užším slova smyslu (zákon č. 150/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů),*
- *obecné soudnictví (zákon č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů),*
- *ústavní soudnictví (zákon č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů).*

SOUDY VE SPRÁVNÍM SOUDNICTVÍ

- postavení a poslání krajských soudů,***
- postavení a poslání
Nejvyššího správního soudu***

ŘÍZENÍ PŘED SPRÁVNÍMI SOUDY

Soudy ve správním soudnictví rozhodují o :

- ***žalobách proti rozhodnutím správního orgánu,***
- ***ochraně proti nečinnosti správního orgánu,***
- ***ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu,***
- ***kompetenčních žalobách,***

Žalobce lze uspokojit po podání žaloby

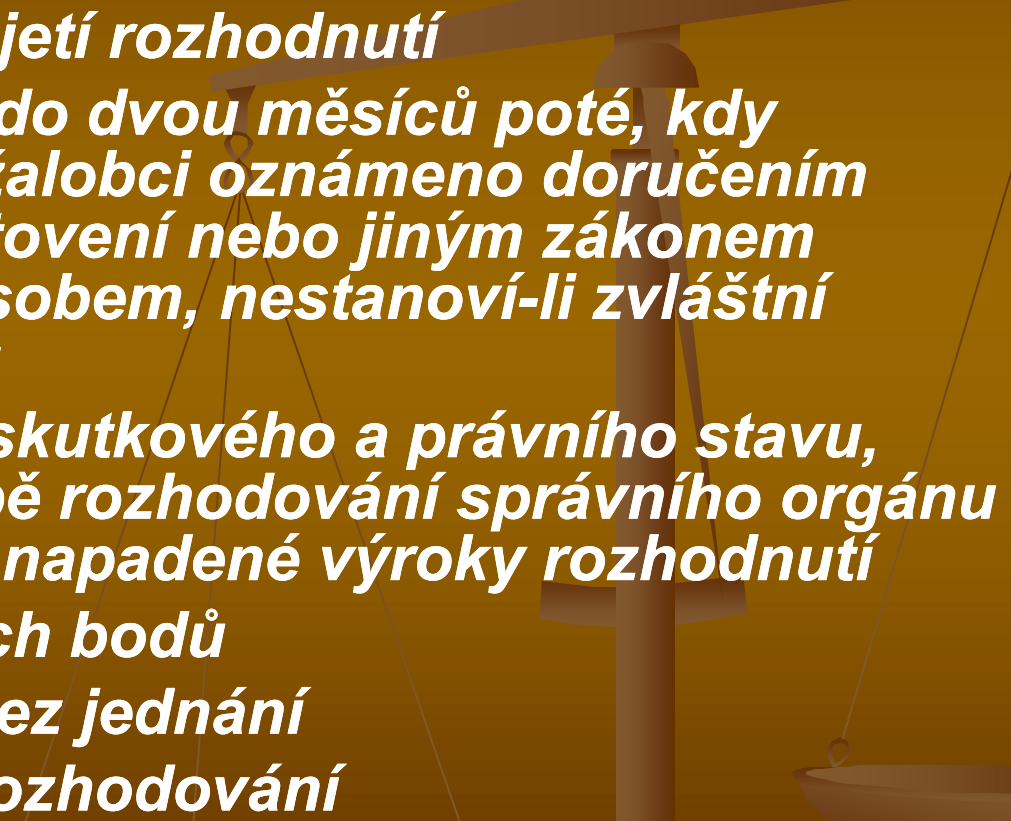
Ve správním soudnictví dále soudy rozhodují :

- ***ve věcech volebních a ve věcech místního referenda,***
- ***ve věcech politických stran a politických hnutí,***
- ***o zrušení opatření obecné povahy nebo jeho částí pro rozpor se zákonem (žalobce lze uspokojit po podání návrhu)***

Zvláštním případem rozhodování je rozhodování v kárných věcech.

S výjimkou řízení o kasačních stížnostech není povinné zastoupení advokátem

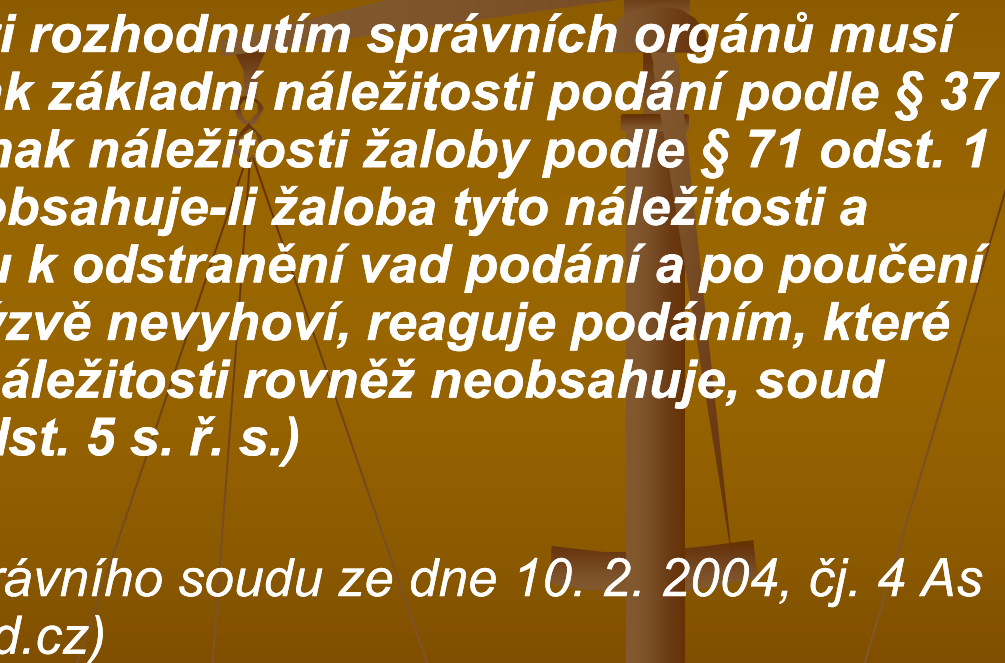
Řízení o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu

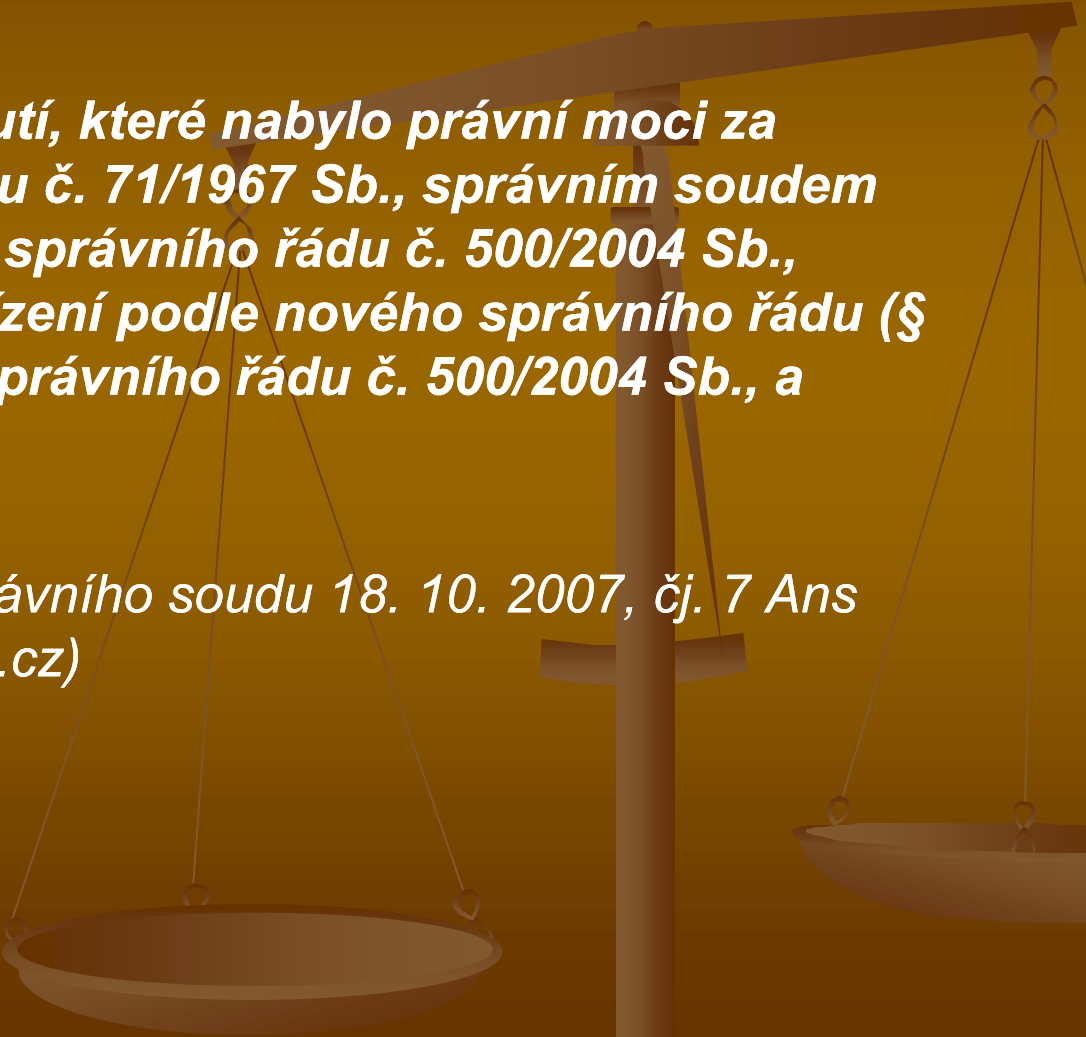
- ***tzv. materiální pojetí rozhodnutí***
 - ***žalobu lze podat do dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou***
 - ***soud vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu soud přezkoumá napadené výroky rozhodnutí v mezích žalobních bodů***
 - ***řízení zpravidla bez jednání***
 - ***kasační princip rozhodování***
-

Judikatura

k řízení podle § 65 a násl. s.ř.s.

- **Žalobu proti rozhodnutí správního orgánu (§ 65 a násl. s. ř. s.) lze podat ve lhůtě podle § 72 odst. 1 s. ř. s. a podle citovaného ustanovení je lhůta zachována i tehdy, byla-li žaloba ve lhůtě podána u správního orgánu, proti jehož rozhodnutí směřuje. Zároveň je ve smyslu § 40 odst. 4 s. ř. s. lhůta zachována, bylo-li podání v poslední den lhůty předáno soudu nebo jemu zasláno prostřednictvím držitele poštovní licence. Zatímco v případě podání žaloby správnímu orgánu je zachování lhůty vázáno na konkrétní správní orgán, který vydal napadené rozhodnutí, v případě soudu § 40 odst. 4 s. ř. s. takové omezení nezná. Je tedy nutno uzavřít, že platí obecné pravidlo, podle něž k zachování lhůty postačuje podání žaloby i jinému než věcně či místně příslušnému soudu. Toto obecné pravidlo může být omezeno zvláštním ustanovením, jako je tomu např. v případě kasační stížnosti, která musí být ve smyslu § 106 odst. 4 s. ř. s. podána u soudu, který napadené rozhodnutí vydal, a citované ustanovení zároveň výslovně stanoví zachování lhůty v případě podání kasační stížnosti u Nejvyššího správního soudu.**
- **Rozsudek NSS ze dne 15.8.2008, č.j. 8 As 2/2008-112 (www.nssoud.cz)**

-
- *V řízení o žalobách proti rozhodnutím správních orgánů musí žaloba obsahovat jednak základní náležitosti podání podle § 37 odst. 2 a 3 s. ř. s., a jednak náležitosti žaloby podle § 71 odst. 1 písm. a) až f) s. ř. s. Neobsahuje-li žaloba tyto náležitosti a žalobce na výzvu soudu k odstranění vad podání a po poučení o následcích, jestliže výzvě nevyhoví, reaguje podáním, které zákonem požadované náležitosti rovněž neobsahuje, soud žalobu odmítne (§ 37 odst. 5 s. ř. s.)*
 - *Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 2. 2004, čj. 4 As 23/2003-52 (www.nssoud.cz)*

-
- *Bylo-li správní rozhodnutí, které nabylo právní moci za účinnosti správního řádu č. 71/1967 Sb., správním soudem zrušeno již za účinnosti správního řádu č. 500/2004 Sb., postupuje se v dalším řízení podle nového správního řádu (§ 179 odst. 1 věta druhá správního řádu č. 500/2004 Sb., a contrario).*
 - *Rozsudek Nejvyššího správního soudu 18. 10. 2007, čj. 7 Ans 1/2007-100 (www.nssoud.cz)*

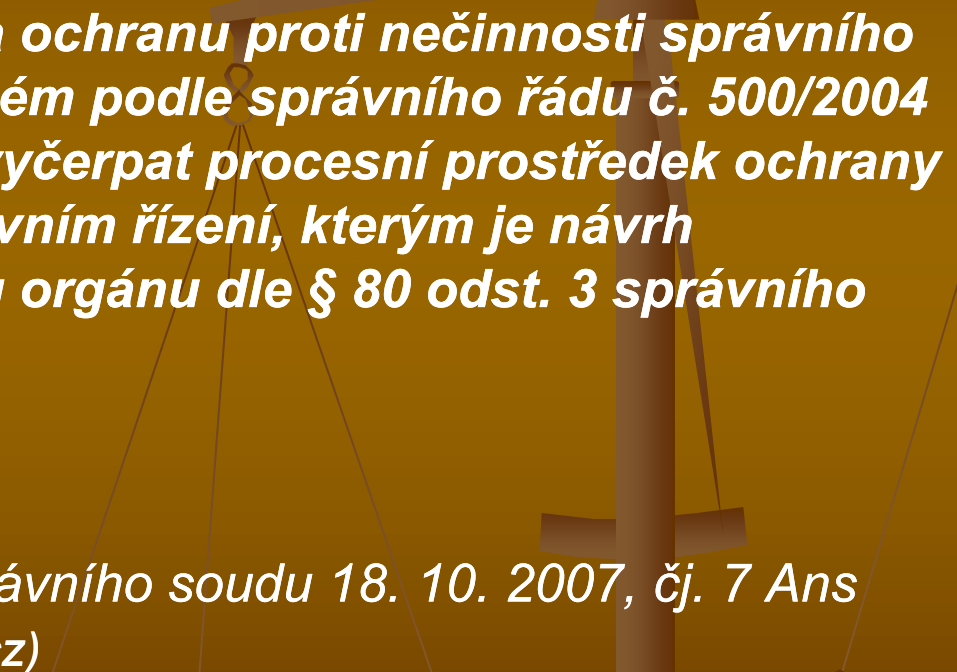
Řízení o ochraně proti nečinnosti správního orgánu

- ***žalobu lze podat po bezvýsledném vyčerpání prostředků podle správního řádu***
 - *nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy marně proběhla lhůta stanovená zvláštním zákonem pro vydání rozhodnutí nebo osvědčení, resp. od posledního úkonu správního orgánu*
- ***soud rozhoduje na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí***
- ***je-li návrh důvodný, soud uloží rozsudkem správnímu orgánu povinnost vydat rozhodnutí nebo osvědčení, není-li návrh důvodný, soud žalobu zamítne***

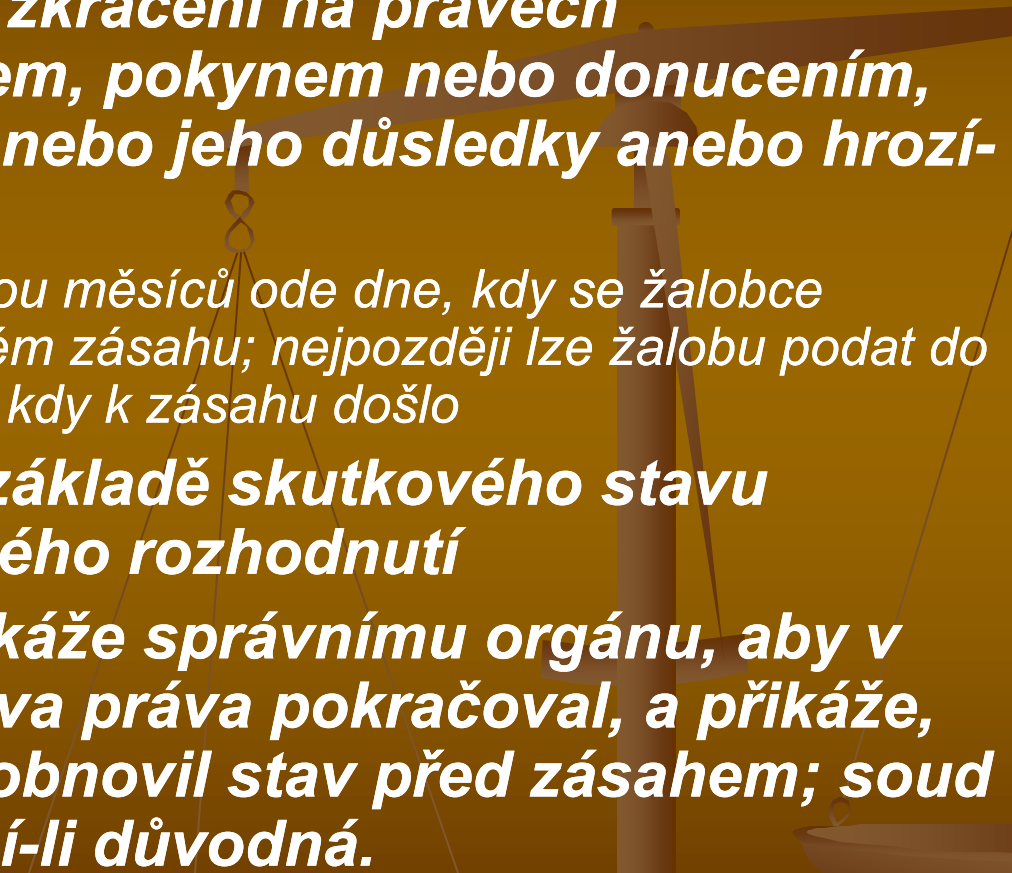
Judikatura

k řízení podle § 79 a násl. s.ř.s.

- **Vychází-li ustanovení § 79 s. ř. s. z předpokladu existence procesních prostředků, které procesní předpis platný pro řízení u správního orgánu dosud neobsahuje, nelze za tohoto stavu po účastníku správního řízení požadovat, aby vyhledával alternativní prostředky pro naplnění hypotézy § 79 odst. 1 s. ř. s., např. cestou podnětu k postupu dle § 50 správního řádu. Účastník správního řízení, jež je stíženo nečinností správního orgánu, se může za popsané situace obrátit na soud ihned.**
- **Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2003, čj. 5 As 21/2003-40 (www.nssoud.cz)**

-
- *Před podáním žaloby na ochranu proti nečinnosti správního orgánu je v řízení vedeném podle správního řádu č. 500/2004 Sb. třeba vždy nejprve vyčerpat procesní prostředek ochrany proti nečinnosti ve správním řízení, kterým je návrh nadřízenému správnímu orgánu dle § 80 odst. 3 správního řádu.*
 - *Rozsudek Nejvyššího správního soudu 18. 10. 2007, čj. 7 Ans 1/2007-100 (www.nssoud.cz)*

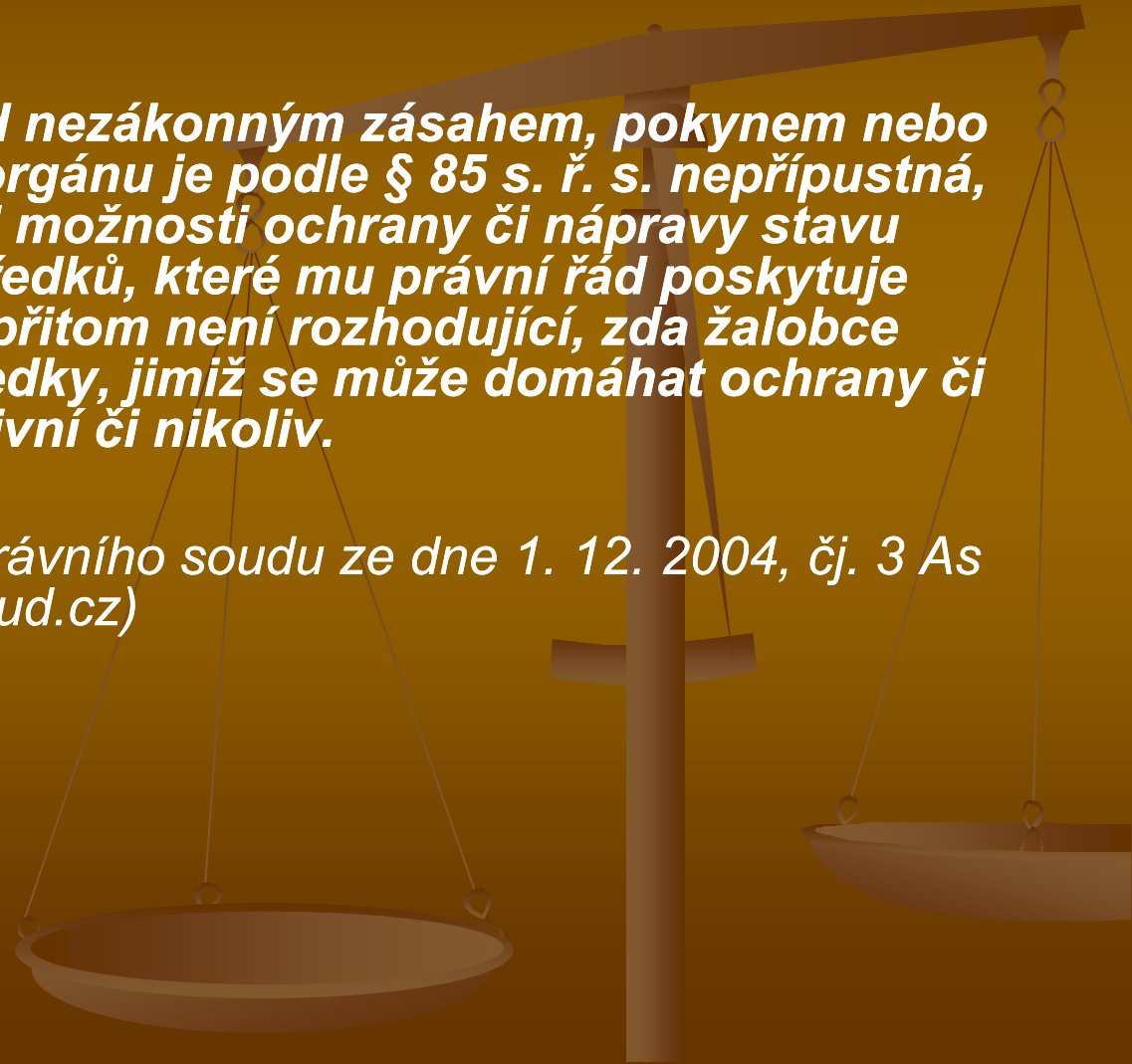
Řízení o ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu

- **žalobu lze podat při zkrácení na právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením, trvá-li takový zásah nebo jeho důsledky anebo hrozí-li jeho opakování**
 - lhůta k podání - do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu; nejpozději lze žalobu podat do dvou let od okamžiku, kdy k zásahu došlo
 - **soud rozhoduje na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí**
 - **soud rozsudkem zakáže správnímu orgánu, aby v porušování žalobcova práva pokračoval, a přikáže, aby, je-li to možné, obnovil stav před zásahem; soud zamítne žalobu, není-li důvodná.**
-

Judikatura

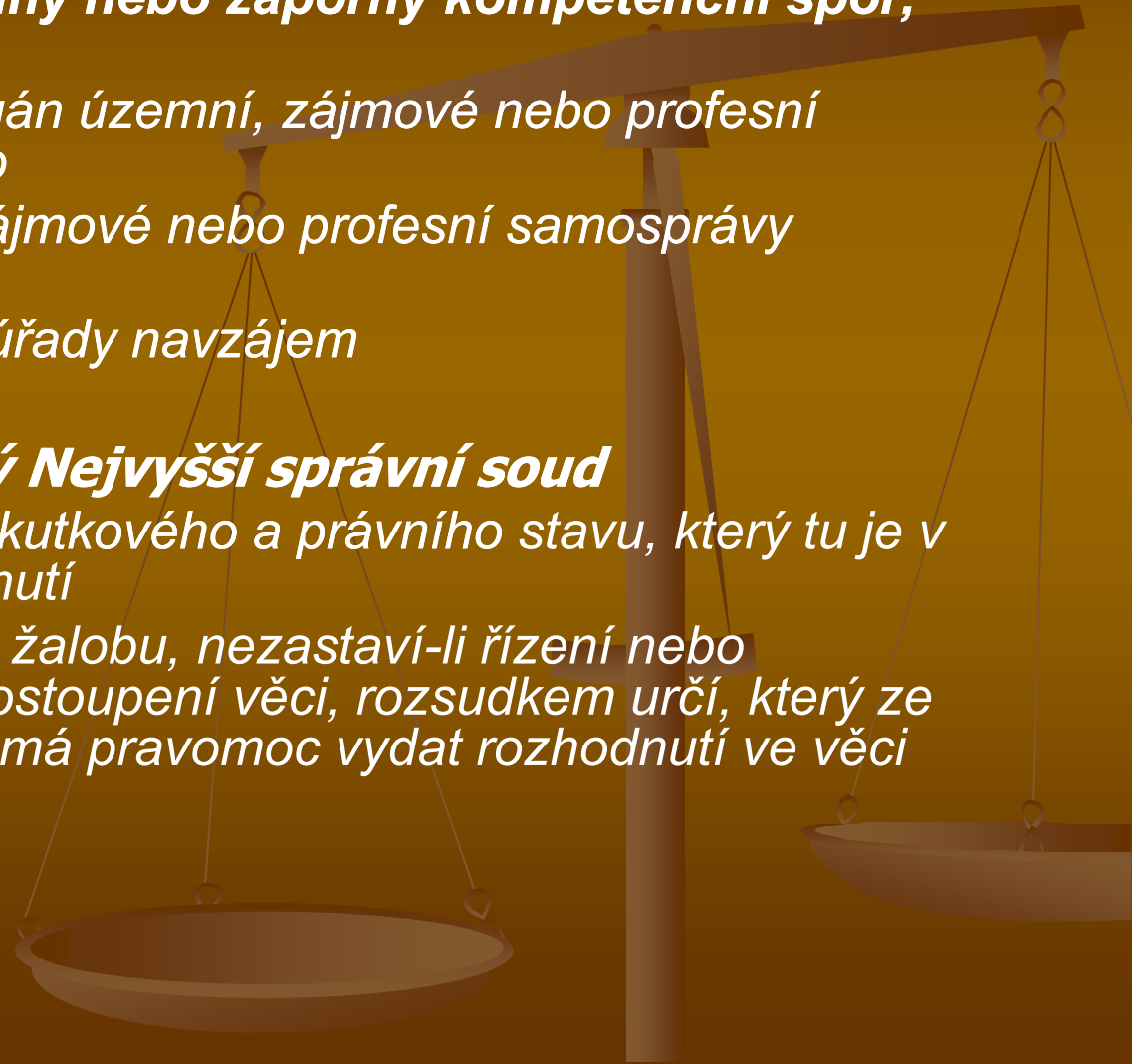
k řízení podle § 82 a násl. s.ř.s.

- *Žaloba na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu je podle § 85 s. ř. s. nepřípustná, pokud žalobce nevyužil možnosti ochrany či nápravy stavu pomocí právních prostředků, které mu právní řád poskytuje (zde podání rozkladu); přitom není rozhodující, zda žalobce považuje právní prostředky, jimiž se může domáhat ochrany či nápravy stavu, za efektivní či nikoliv.*
- *Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 12. 2004, čj. 3 As 52/2003-278 (www.ns.soud.cz)*

Řízení o kompetenčních žalobách

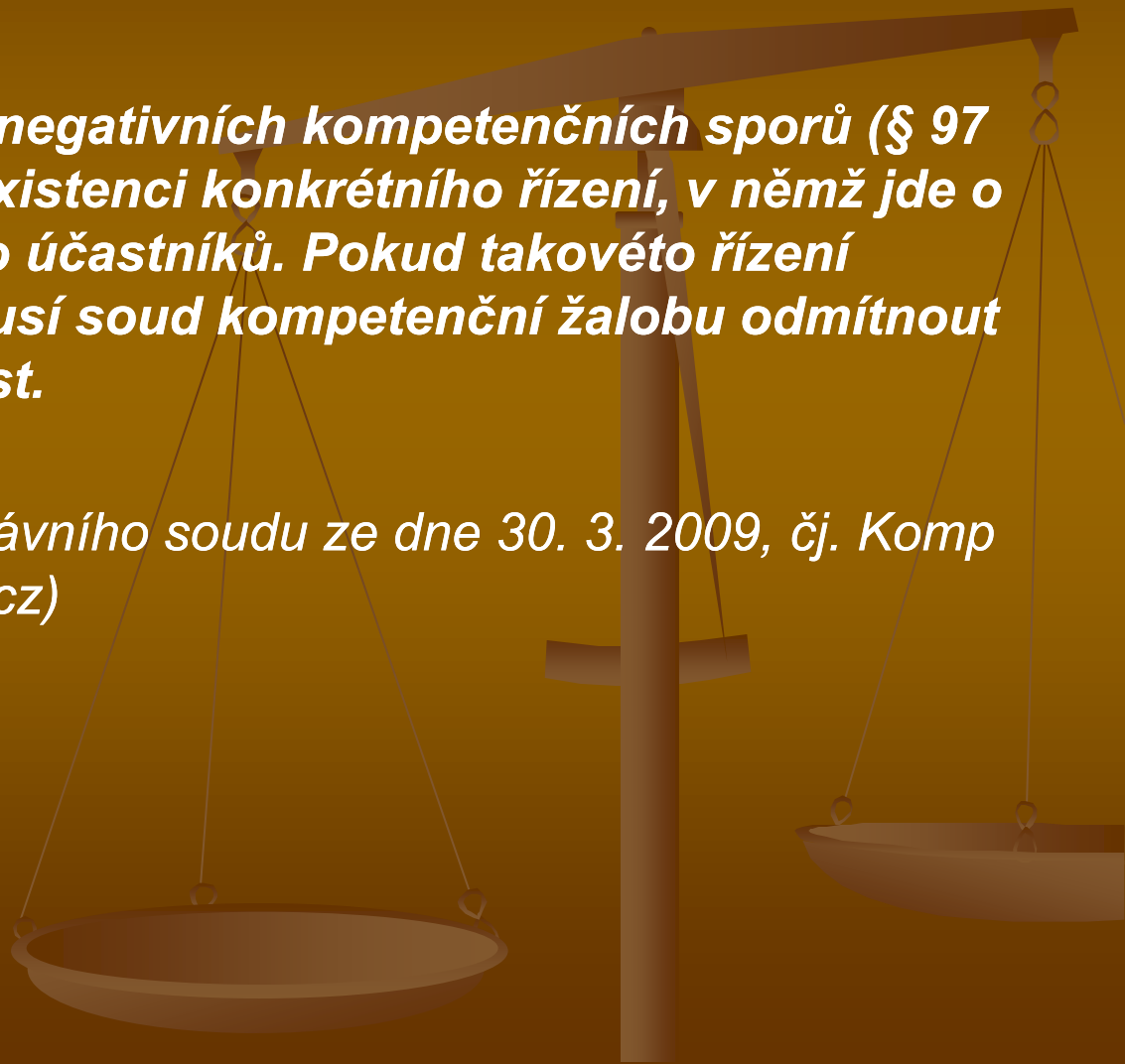
- **soud rozhoduje kladný nebo záporný kompetenční spor, jehož stranami jsou**
 - **správní úřad a orgán územní, zájmové nebo profesní samosprávy, nebo**
 - **orgány územní, zájmové nebo profesní samosprávy navzájem, anebo**
 - **ústřední správní úřady navzájem**
- **k řízení je příslušný Nejvyšší správní soud**
 - **soud vychází ze skutkového a právního stavu, který tu je v době jeho rozhodnutí**
 - **neodmítne-li soud žalobu, nezastaví-li řízení nebo nerozhodne-li o postoupení věci, rozsudkem určí, který ze správních orgánů má pravomoc vydat rozhodnutí ve věci uvedené v žalobě.**

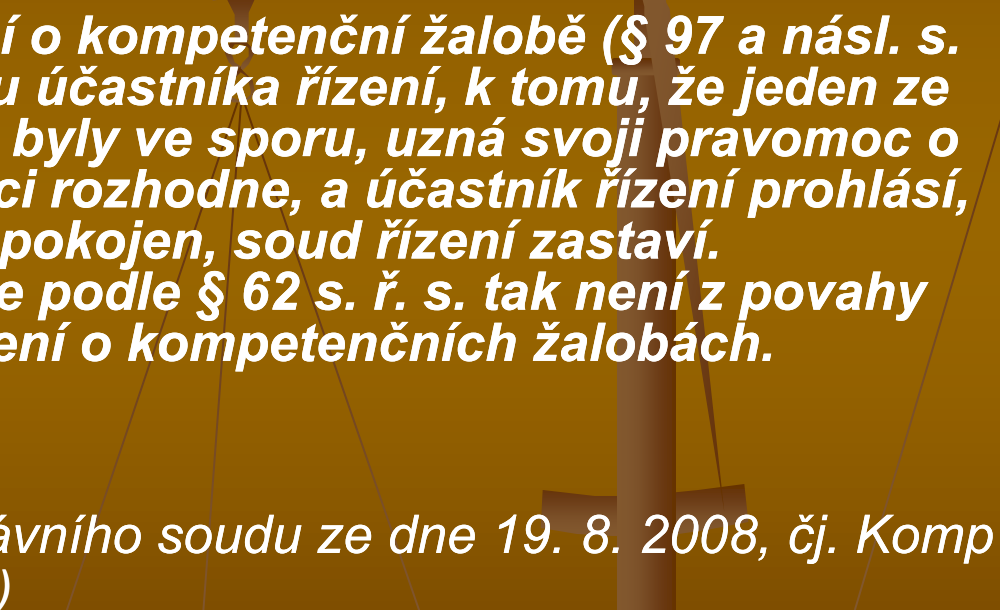

Judikatura

k řízení podle § 97 a násl. s.ř.s.

- ***Koncepce pozitivních i negativních kompetenčních sporů (§ 97 s. ř. s.) je založena na existenci konkrétního řízení, v němž jde o práva či povinnosti jeho účastníků. Pokud takovéto řízení nebylo ani zahájeno, musí soud kompetenční žalobu odmítnout pro chybějící příslušnost.***
- ***Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2009, čj. Komp 5/2008-85 (www.nssoud.cz)***

-
- *Dojde-li v průběhu řízení o kompetenční žalobě (§ 97 a násl. s. ř. s.), vedeného k návrhu účastníka řízení, k tomu, že jeden ze správních orgánů, které byly ve sporu, uzná svoji pravomoc o věci rozhodovat a ve věci rozhodne, a účastník řízení prohlásí, že je tímto postupem uspokojen, soud řízení zastaví. Uspokojení navrhovatele podle § 62 s. ř. s. tak není z povahy věci vyloučeno ani v řízení o kompetenčních žalobách.*
 - *Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2008, čj. Komp 4/2008-49 (www.nssoud.cz)*

Řízení ve věcech volebních a ve věcech místního referenda

- *ochrana ve věcech seznamů voličů*
 - *ochrana ve věcech registrace*
 - *neplatnost voleb a hlasování*
 - *ochrana ve věcech zániku mandátu*

 - *ochrana ve věcech místního referenda*
 - *určení, že návrh na konání místního referenda nemá nedostatky,*
 - *vyhlášení místního referenda,*
 - *vyslovení neplatnosti rozhodnutí přijatého v místním referendu,*
 - *vyslovení neplatnosti hlasování v místním referendu.*
-

Judikatura

k řízení podle § 88 a násl. s.ř.s.

- **Soudní přezkum nezákonného rozhodnutí nebo nečinnosti orgánů ve věcech volebních a věcech místního referenda musí být vždy řešen podle ustanovení dílu čtvrtého, hlavy druhé, části třetí s. ř. s. (Soudnictví ve věcech volebních a ve věcech místního referenda), a nikoli podle ustanovení dílu prvního nebo druhého, hlavy druhé, části třetí s. ř. s. (Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, Ochrana proti nečinnosti správního orgánu). Ze souboru věcí podřaditelných pod označení věci volební nebo věci místního referenda však podléhají soudnímu přezkumu pouze ty činnosti veřejné správy související s volbami a místním referendem, o kterých tak výslovně stanoví s. ř. s. nebo zvláštní zákon.**
- **Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2004, čj. 2 As 22/2004-68 (www.nssoud.cz)**

Řízení ve věcech politických stran a politických hnutí

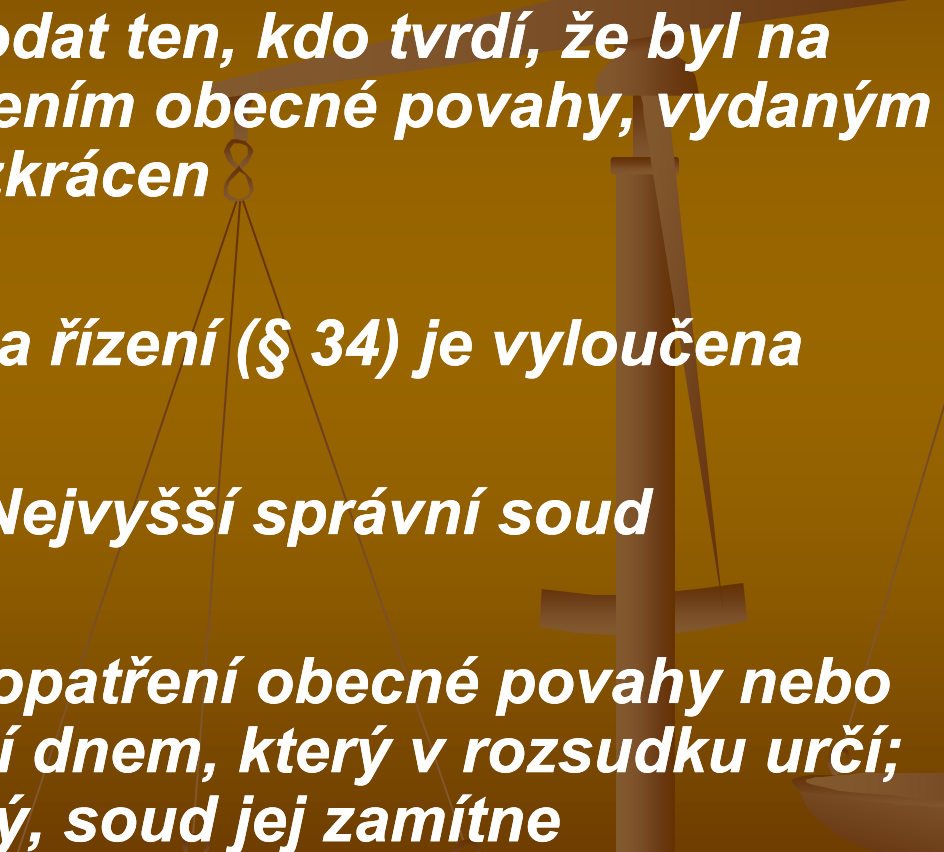
- ***návrhem se u soudu lze za podmínek stanovených zvláštním zákonem domáhat***
 - *určení, že návrh na registraci, popřípadě návrh na registraci změny stanov nemá nedostatky,*
 - *rozpuštění politické strany nebo politického hnutí, pozastavení nebo znovuoobnovení jejich činnosti*
- ***k řízení o rozpuštění... je příslušný Nejvyšší správní soud***
- ***v řízení o rozpuštění ...rozhoduje soud podle skutkového stavu, který tu je v době rozhodnutí soudu.***

Judikatura

k § 94 a násl. s.ř.s..

- **Porušování povinnosti politické strany či hnutí předkládat Poslanecké sněmovně každoročně výroční finanční zprávy se zákonem stanovenými náležitostmi (§ 18 zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích) je zvláštním a samostatným důvodem pro pozastavení činnosti této strany a pro její následné rozpuštění v případě, že tyto skutečnosti, pro které byla činnost strany či hnutí Nejvyšším správním soudem pozastavena, trvají i nadále. Tyto případy je třeba odlišovat od možných důvodů pro rozpuštění politické strany či politického hnutí podle § 13 odst. 6 citovaného zákona ve spojení s § 1 až 5 téhož zákona (tj. z důvodu ohrožení demokratického zřízení, porušování ústavy a zákonů, snahy uchopit moc a omezit volnou politickou soutěž a z dalších důvodů vyplývajících zejména z § 4 citovaného zákona).**
- **Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 6. 2009, čj. Pst 22/2008-41 (www.nssoud.cz)**

Řízení o zrušení opatření obecné povahy nebo jeho částí pro rozpor se zákonem

- ***návrh je oprávněn podat ten, kdo tvrdí, že byl na svých právech opatřením obecné povahy, vydaným správním orgánem, zkrácen***
 - ***účast dalších osob na řízení (§ 34) je vyloučena***
 - ***k řízení je příslušný Nejvyšší správní soud***
 - ***je-li návrh důvodný, opatření obecné povahy nebo jeho části soud zruší dnem, který v rozsudku určí; není-li návrh důvodný, soud jej zamítne***
-

Judikatura

k § 101d s.ř.s.

I. Opatření obecné povahy je správním aktem s konkrétně určeným předmětem (vztahuje se tedy k určité konkrétní situaci) a s obecně vymezeným okruhem adresátů. Je-li určitý akt pouze formálně označen jako opatření obecné povahy, avšak z materiálního hlediska nesplňuje jeho pojmové znaky (konkrétnost předmětu, obecnost adresátů), Nejvyšší správní soud jej k námitce navrhovatele zruší (§ 101d odst. 2 s. ř. s.).

II. Opatření obecné povahy nemůže nahrazovat podzákonnou normotvorbu ani nad rámec zákona stanovovat nové povinnosti; slouží toliko ke konkretizaci již existujících povinností, vyplývajících ze zákona, a nikoliv k ukládání nových povinností, které zákon neobsahuje.

III. Algoritmus soudního přezkumu opatření obecné povahy (§ 101d odst. 1 a 2 s. ř. s.) spočívá v pěti krocích; za první, v přezkumu pravomoci správního orgánu vydat opatření obecné povahy; za druhé, v přezkumu otázky, zda správní orgán při vydávání opatření obecné povahy nepřekročil meze zákonem vymezené působnosti (jednání ultra vires); za třetí, v přezkumu otázky, zda opatření obecné povahy bylo vydáno zákonem stanoveným postupem; za čtvrté, v přezkumu obsahu opatření obecné povahy z hlediska rozporu opatření obecné povahy (nebo jeho části) se zákonem (materiální kritérium); za páté, v přezkumu obsahu vydaného opatření obecné povahy z hlediska jeho proporcionality.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne ze dne 27. 9. 2005, čj. 1 Ao 1/2005-98 (www.nssoud.cz)

SHRNUTÍ, ZÁVĚR

